

УДК 339.138

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ У БУДІВНИЦТВО В УКРАЇНІ

НАХКУР Т. Ф.,
аспірант кафедри публічного
адміністрування
Міжрегіональної академії управління
персоналом

У статті проведено критичний аналіз проблем формування системи державного регулювання будівельної галузі. Вироблено принципи децентралізованого державного регулювання інвестиційної діяльності у будівництві. Основним пріоритетом для розвитку державного регулювання інвестицій у будівництво запропоновано створення оптимальної організації регіонального будівництва, що передбачає існування декількох великих організацій, що виступають у ролі генеральних підрядників і користуються можливістю для вільного входу для будівельників з інших регіонів.

Ключові слова: державне регулювання, інвестиції, будівництво, децентралізація, будівельні фонди.

В статье проведен критический анализ проблем формирования системы государственного регулирования строительной отрасли. Произведено принципы децентрализованного государственного регулирования инвестиционной деятельности в строительстве. Основным приоритетом для развития государственного регулирования инвестиций в строительство предложено создание оптимальной организации регионального строительства, предполагает существование нескольких крупных организаций, выступающих в роли генеральных подрядчиков и пользуются возможностью для свободного входа для строителей из других регионов.

Ключевые слова: государственное регулирование, инвестиции, строительство, децентрализация, строительные фонды.

The article deals with the critical analysis of the problems of the formation of the system of state regulation of the construction industry. Principles of decentralized state regulation of investment activity in construction are developed. The main priority for the development of state regulation of investment in construction is proposed the creation of an optimal organization of regional construction, which involves the existence of several large organizations that act as general contractors and use the opportunity for free entry for builders from other regions.

Keywords: state regulation, investment, construction, decentralization, construction funds.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство неможливе без ефективного функціонування будівельної галузі, вона є однією із найважливіших сфер народного господарства, що від неї залежить ефективність функціонування

економічної системи всієї країни [1]. Розвиток будівельної галузі неминуче викликає економічне зростання у країні та вирішення численних соціальних проблем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наукових школах дослідженню підгрунтя державного управління будівельною галуззю та її основних компонентів присвячено поки що небагато праць. Серед них слід відзначити роботи А. Асаула, В. Павлова, І. Балабанова, В. Гайдук, В. Горемикіна, В. Григор'єва, О. Гриценка, О. Непомнящого, І. Пилипенка, Г. Харрісона, Г. Цукермана, Дж. Влевіеса та інші. Однак, сучасні принципи формування комплексної системи державного управління будівельною галуззю все ще знаходяться поза увагою сучасних дослідників.

Метою статті є аналіз системи державного регулювання будівельної галузі, в теорії і практиці управління державою, та визначення її ефективності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Процес державного регулювання будівельною галуззю, пропонується розуміти як сукупність інструментів, що за допомогою яких органи державної влади встановлюють, обов'язкові для виконання, вимоги до підприємств і громадян, які працюють у будівельній галузі. Державне регулювання будівельної галузі включає в себе систему нормативно-правових актів, формальні і неформальні приписи, а, також, допоміжні правила, що їх встановила держава та недержавні організації, або організації саморегулювання, що ним держава надала регуляторні повноваження.

Розглянемо систему державного регулювання будівельної галузі та основні її основні компоненти. Враховуючи те, що основним засобом державного регулювання будівництва є її правові, доцільним є розгляд нормативно-правового регулювання галузі. Відповідно до статті 19 Конституції України, органи державної влади, місцевого самоврядування та їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень і способів, передбачених Конституцією України та законами України [2].

Основою державного регулювання інвестиційної діяльності у будівництві є наступні принципи:

- послідовна децентралізація інвестиційних процесів;
- збільшення частки власних коштів суб'єкта господарювання у фінансуванні інвестиційних проектів;
- зосередження уваги на централізованому інвестуванні виробничої сфери та поступовий перехід на її кредитування;
- розподіл бюджетних коштів для реалізації програм економічного регулювання промисловості;
- розширення змішаного фінансування інвестиційних проектів;
- конкурентний розподіл інвестиційних ресурсів, страхування інвестицій;
- державний контроль за використанням централізованих інвестицій та ін. [3].

На сучасному етапі досить складно говорити про будь-яку конкурентоспроможність цієї галузі. Нажаль, на сьогодні, вітчизняна будівельна галузь перебуває у стадії глибокої рецесії. Війна та девальвація зробили фінансово-економічну кризу особливо болючою для більшості підприємств будівельної галузі. Кількість виконаних робіт на будівельному ринку

скоротилася вдвічі. За даними офіційної статистики, у 2014 р. українські підприємства виконали будівельні роботи на суму 50,2 млрд. грн., порівняно із 2014 р. індекс будівельної продукції у 2015 р. становив 85,1% (табл. 1).

Таблиця 1

Основні показники результатів діяльності будівельної галузі України, у період із 2010 по 2015 рр.

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Зміни обсягів будівельних робіт (% до відповідного попереднього періоду)	94,6	111,1	86,2	85,5	78,3	85,1
Обсяг виконаних будівельних робіт за видами будівельної продукції, млн. грн.	42918,1	61671,7	62937,2	58586,2	51108,7	57515,0
будівлі, у тому числі	19659,1	26745,4	28104,8	28257,3	24856,5	28907,5
житлові	6876,5	8137,1	8523,0	9953,1	11292,4	13908,8
нежитлові	12782,6	18608,3	19581,8	18304,2	13564,1	14998,7
інженерні споруди	23259,0	34926,3	34832,4	30328,9	26252,2	28607,5
Виробництво цегли керамічної, невогнетривкої будівельної, млн. шт. ум. цегли	910	1022	902	910	946	902
Виробництво блоків із ніздрюватих бетонів, млн. шт. ум. цегли	604	642	641	694	667	1006
Виробництво блоків та цегли з цементу, штучного каменю чи бетону для будівництва, млн. шт. ум. цегли	1108	1144	1299	1448	1552	1848
Виробництво елементів конструкцій збірних для будівництва з цементу, бетону чи штучного каменю, тис. т	4075	4756	4405	4328	3800	4291
Виробництво сумішей бетонних, готових для використання (товарних), тис. т	8914	11148	11438	13212	11099	10649
Виробництво сумішей будівельних та бетонів(сухих), окрім суміші бетонної готової, тис. т	1305	1453	1570	1462	1477	1366
Виробництво виробів із гіпсу для будівництва, тис. м ²	74163	77698	70589	64853	63173	47208
Виробництво плит та плиток керамічних, тис. м	2 51563	60428	62188	58713	50683	44871
Виробництво шлаковати, вати мінеральної силікатної та аналогічних мінеральних ват (включно суміші) в блоках, листах чи рулонах, тис. т	42,5	82,3	138,9	154,8	173,6	176,4
Виробництво блоків дверних і віконних із пластмаси, тис. шт.	777	829	910	1068	1104	1156

Джерело: Дані державної служби статистики України [4; 5].

На мою думку, основними проблемами уповільнення розвитку державних будівельних комплексів в Україні, є:

1. Брак фінансування. Під браком фінансування розуміється низький

платоспроможний рівень населення, дефіцит коштів, на стадії будівництва, відсутність підтримки, із боку держави, для будівництва соціальних та інфраструктурних об'єктів, за рахунок бюджету. Важливими є фактори бюджетного фінансування житлового будівництва, в окремих регіонах: Києві та обласних центрах. У решті регіонів, фінансування є скромним і не охоплює реальних потреб широкої громадкості. Для того, щоб проаналізувати ситуацію в галузі необхідно враховувати специфіку її виробництва. З моменту прийняття рішення про виконання робіт над об'єктом будівництва може знадобитися більше двох років. Зрозуміло, що для будівельних проєктів потрібні «довгі» гроші. Великі організації, що мають доступ до довгострокових джерел фінансування, є найконкурентноспроможнішими. У невеликих містах недостатньо площ, готових до будівництва. У цьому випадку, інвестиційний цикл може тривати від п'ять до шість років, вимагаючи великих інвестицій.

2. Наявність вхідних бар'єрів для будівельних підприємств, із інших регіонів, зменшує економічні стимули для учасників ринку і, звичайно, знижує інтереси бізнесу. Оптимальною організацією регіонального будівництва є існування декількох великих організацій, що виступають у ролі генеральних підрядників і користуються можливістю для вільного входу для будівельників з інших регіонів.

3. Відсутність висококваліфікованих експертів із знанням інноваційних технологій будівництва та навичок управління ними. Це не виправдовує очікувань споживачів будівельної продукції і не дає можливості для прискорення розвитку галузі, в середньостроковій та довгостроковій перспективах.

4. Зношеність основних фондів підприємств будіндустрії, що становить 30–60%. Майже всі будівельні компанії потребують реконструкції. Це, частково, пояснюється тим, що темпи завантаження місцевих підприємств хоча і зростають, але, все ще, залишаться на рівні 30-35% [4].

5. Низькоякісні будівельні матеріали та дешева робоча сила, а, отже, якість готової будівельної продукції та житла є недостатньою. Існує значний дефіцит у багатьох сегментах за напрямом «будівельні матеріали». На ринку матеріалів вітчизняного виробництва якість дуже низька, головним чином це пов'язано з використанням морально та фізично застарілого обладнання, відсутністю сучасних технологій у виробництві. Декілька виробників, які дійсно виготовляють високоякісну продукцію, мають завищені ціни (порівняно із середньоринковою), що значно знижує їх попит серед будівельних організацій.

Висновки і пропозиції. В результаті проведеного науково-практичного дослідження, вважаю, що в основі ініціатив щодо підвищення ефективності системи державного регулювання будівництва лежать наступні напрямки:

- реконструкція та модернізація технічної бази, збільшення долі механізації та автоматизації технологічних процесів;
- збільшення вітчизняних та міжнародних інвестицій у будівельний комплекс;
- запровадження нових технологій, що дозволяють випускати якіснішу вітчизняну продукцію і виробляти нові будівельні матеріали;
- зниження собівартості готової продукції, за допомогою реструктуризації будівельного комплексу;

– рекультивация територій після повного видобутку будівельної сировини та озеленення територій тощо.

Література:

1. Майорова, Т. В. Інвестиційна діяльність: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 376 с. URL: http://eprints.kname.edu.ua/46713/1/ilovepdf_com-208-209.pdf
2. Конституція України: Закон України від 28 июня 1996 року № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
3. Биба В. В. Гаташ В. Стан та перспективи розвитку будівельної галузі України. Збірник наукових праць (галузеве машинобудування, будівництво) ПолтНТУ. 2013. Вип. 4(39). Т. 2 С. 3–9.
4. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
5. Стан та перспективи розвитку будівельної галузі у 2016 році (Інфографіка). URL: <http://budport.com.ua/articles/659-stan-ta-perspektivi-rozvitku-budivelnoj-galuzi-u-2016-roci-infografika>.

The article deals with the critical analysis of the problems of the formation of the system of state regulation of the construction industry. Principles of decentralized state regulation of investment activity in construction are developed. The main priority for the development of state regulation of investment in construction is proposed the creation of an optimal organization of regional construction, which involves the existence of several large organizations that act as general contractors and use the opportunity for free entry for builders from other regions.

The process of state regulation of the construction industry, proposed to be understood as a set of tools that help state authorities establish binding, requirements for enterprises and citizens working in the construction industry. Consider the system of state regulation of the construction industry and its main components. Taking into account that the main means of state regulation of construction is its legal, it is expedient to consider regulatory legal regulation of the industry. According to Article 19 of the Constitution of Ukraine, bodies of state power, local self-government and their officials are obliged to act only on the basis, within the limits of powers and methods stipulated by the Constitution of Ukraine and the laws of Ukraine.

The basis of state regulation of investment activity in construction are the following principles:

- consistent decentralization of investment processes;
- an increase in the share of the entity's own funds in financing investment projects;
- focusing on centralized investment in manufacturing and gradual transition to its lending;
- distribution of budget funds for implementation of programs of economic regulation of industry;
- expansion of mixed financing of investment projects;
- Competitive allocation of investment resources, insurance of investments;
- state control over the use of centralized investments, etc.